

Katedra za elektroniku
Uvod u elektroniku - OO1UE
Laboratorijske vežbe

Vežba br. 3

Primena operacionih pojačavača

Datum: _____

Vreme: _____ – _____

Studenti:

1. _____ grupa _____
2. _____ grupa _____

Ocena (od 1 do 5)	Potpis dežurnog

Cilj

Realizovati, uz pomoć univerzalne radne ploče (protoborda), osnovna elektronska kola sa operacionim pojačavačem: neinvertujući pojačavač, invertujući pojačavač i sabirač dva signala. Proveriti funkcije navedenih kola.

Pripreme za vežbu (videti predavanje *Pojačavači*)

1. Proučiti osnovne karakteristike pojačavača
2. Nacrtati električnu šemu neinvertujućeg pojačavača sa operacionim pojačavačem i izvesti izraz za naponsko pojačanje.
3. Nacrtati električnu šemu invertujućeg pojačavača sa operacionim pojačavačem i izvesti izraz za naponsko pojačanje.
4. Nacrtati električnu šemu sabirača dva napona sa operacionim pojačavačem i izvesti izraz za izlazni napon.

OPIS VEŽBE

Koriste se šeme pojačavača prikazane na slikama 3.1, 3.2 i 3.3 koje treba ostvariti na univerzalnoj radnoj ploči. Kola se napajaju iz dve baterije za napajanje $V_{CC} = 12\text{ V}$ i $V_{EE} = -12\text{ V}$, koje treba priključiti na protobord.

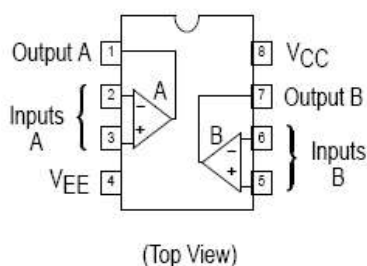
Pri snimanju prenosnih karakteristika, na ulaz pojačavača se dovodi prostoperiodični napon iz signal generatora, koga takođe treba priključiti na protobord.

Merenje jednosmernih i promenljivih napona obavlja se pomoću osciloskopa. Za snimanje prenosnih karakteristika koristi se osciloskop u modu prikazivanja XY.

Pribor, instrumenti i materijal

- dva izvora za napajanje 12V
- osciloskop
- signal generator
- univerzalna radna ploča
- operacioni pojačavač MC 1458
- otpornici tolerancije 1% i snage 0,25 W sledećih vrednosti: 1 k Ω , 3 komada 10 k Ω , 100 k Ω

PIN CONNECTIONS

Na slici 3.0 prikazana je šema sa rasporedom priključaka operacionih pojačavača u integrisanom kolu sa oznakom MC 1458. Koristi se jedan od dva operaciona pojačavača koji se nalaze u integrisanom kolu.

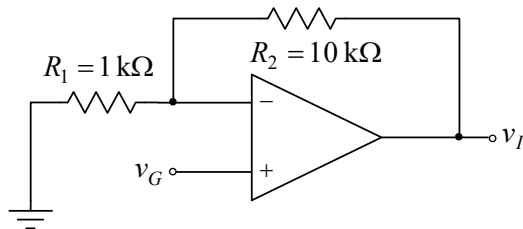
Slika 3.0 Raspored priključaka integrisanog kola MC 1458

ZADATAK

1. MERENJE PREOSNE KARAKTERISTIKE NEINVERTUJUĆEG POJAČAVAČA

Merenje se obavlja pomoću kola prikazanog na slici 3.1. Pre merenja je potrebno izvesti vezu, koja definiše zavisnost izlaznog napona od napona na ulazu pojačavača,

$$v_I = v_g \left(1 + \frac{R_2}{R_1}\right).$$

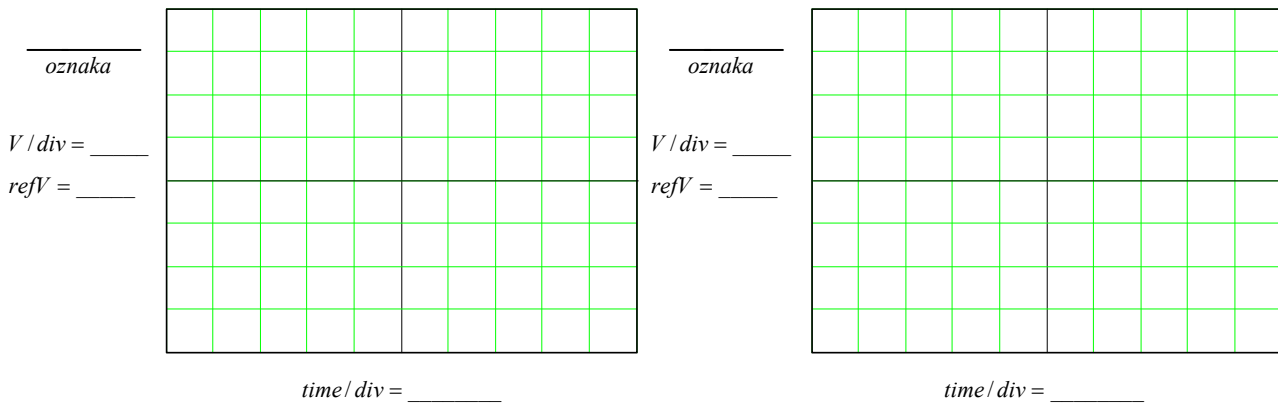

Slika 6.1. Neinvertujući pojačavač.

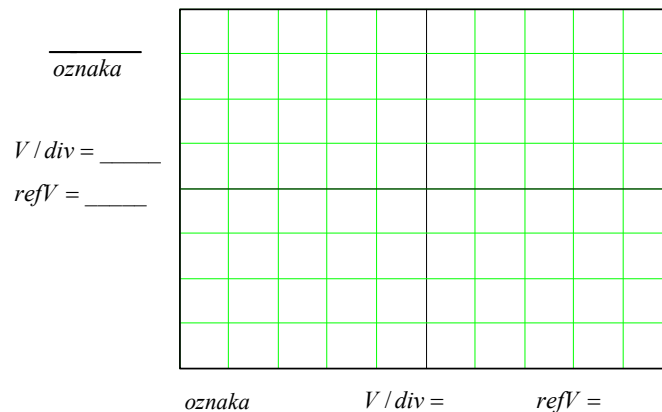
Merenje preosne karakteristike neinvertujućeg pojačavača se obavlja merenjem izlaznog napona.

Postupak pri merenju

1. Na protobordu povezati šemu prema slici 3.1.
2. Na izlaz kola vezati drugi kanal osciloskopa.
3. Uključiti izvore za napajanje (V_{CC} i V_{EE}).
4. Na ulaz kola dovesti generator.
5. Uključiti generator.
6. Na ulaz kola vezati prvi kanal osciloskopa.
7. Podesiti generator, tako da na izlazu generise prostoperiodični napon amplitude $V_{gm} = 0.5 \text{ V}$ i učestanosti $f = 1 \text{ kHz}$.
8. Na grafike prikazane na slici 3.1a ucrtati vremenske dijagrame ulaznog i izlaznog napona.
9. Povećati amplitudu napona generatora na $V_{gm} = 2 \text{ V}$.
10. Prebaciti osciloskop u mod prikazivanja XY.
11. Na grafik prikazan na slici 3.1b ucrtati preosnu karakteristiku neinvertujućeg pojačavača.

Slika 3.1a Eksperimentalno određeni vremenski oblici ulaznog i izlaznog napona neinvertujućeg pojačavača

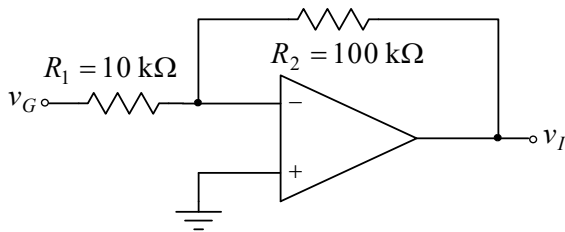
Slika 3.1b Eksperimentalno određena preosna karakteristika neinvertujućeg pojačavača

2. MERENJE PREOSNE KARAKTERISTIKE INVERTUJUĆEG POJAČAVAČA

Merenje se obavlja pomoću kola prikazanog na slici 3.2. Pre merenja je potrebno izvesti vezu, koja definiše zavisnost izlaznog napona od napona na ulazu pojačavača,

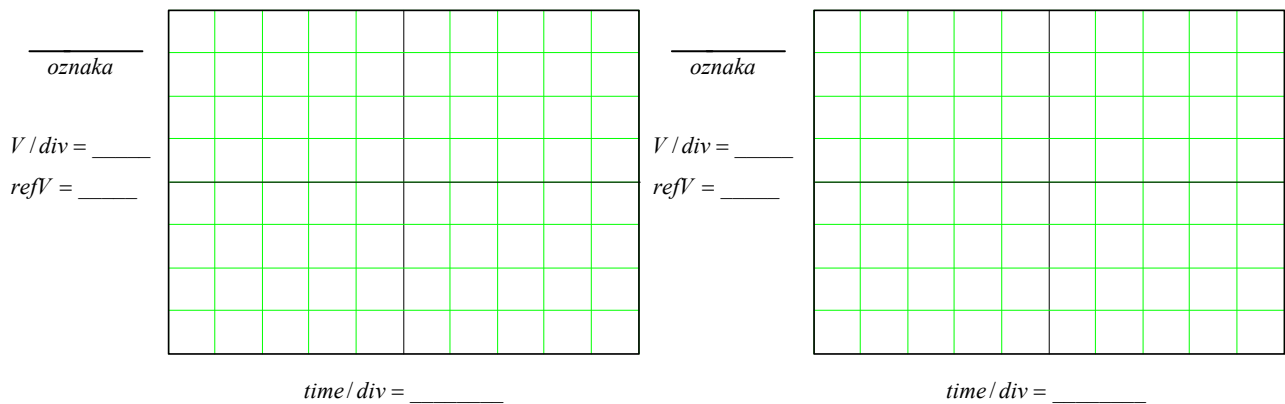
$$v_I = -\frac{R_2}{R_1} v_g.$$

Merenje prenosne karakteristike invertujućeg pojačavača se obavlja merenjem izlaznog napona.

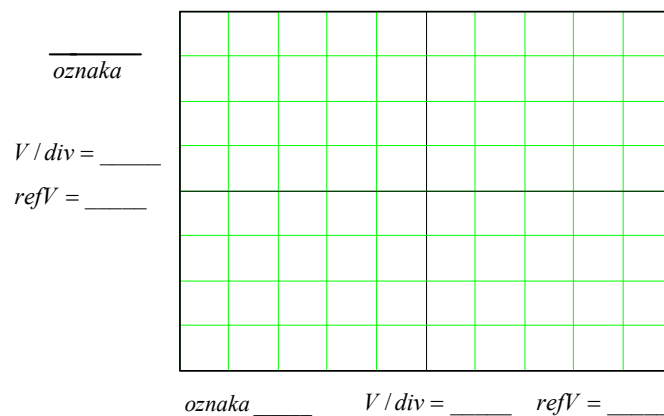

Postupak pri merenju

1. Na protobordu povezati šemu prema slici 3.2.
2. Na izlaz kola vezati drugi kanal osciloskopa.
3. Uključiti izvore za napajanje (V_{CC} i V_{EE}).
4. Na ulaz kola dovesti generator.
5. Uključiti generator.
6. Na ulaz kola vezati prvi kanal osciloskopa.
7. Podesiti generator, tako da na izlazu generise prostoperiodični napon amplitude $V_{gm} = 0.5 \text{ V}$ i učestanosti $f = 1 \text{ kHz}$.
8. Na grafike prikazane na slici 3.2a ucrtati vremenske dijagrame ulaznog i izlaznog napona.
9. Povećati amplitudu napona generatora na $V_{gm} = 2 \text{ V}$.
10. Prebaciti osciloskop u mod prikazivanja XY.
11. Na grafik prikazan na slici 3.2b ucrtati prenosnu karakteristiku invertujućeg pojačavača.

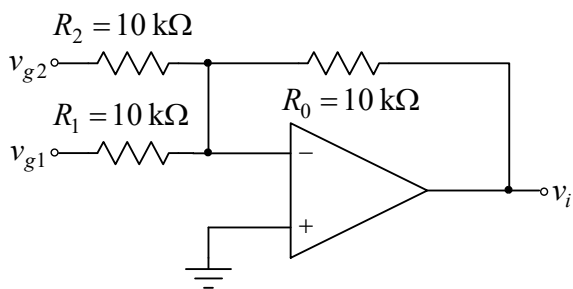

Slika 3.2a Eksperimentalno određeni vremenski oblici ulaznog i izlaznog napona invertujućeg pojačavača

Slika 3.2b Eksperimentalno određena prenosna karakteristika invertujućeg pojačavača

3. SABIRAČ

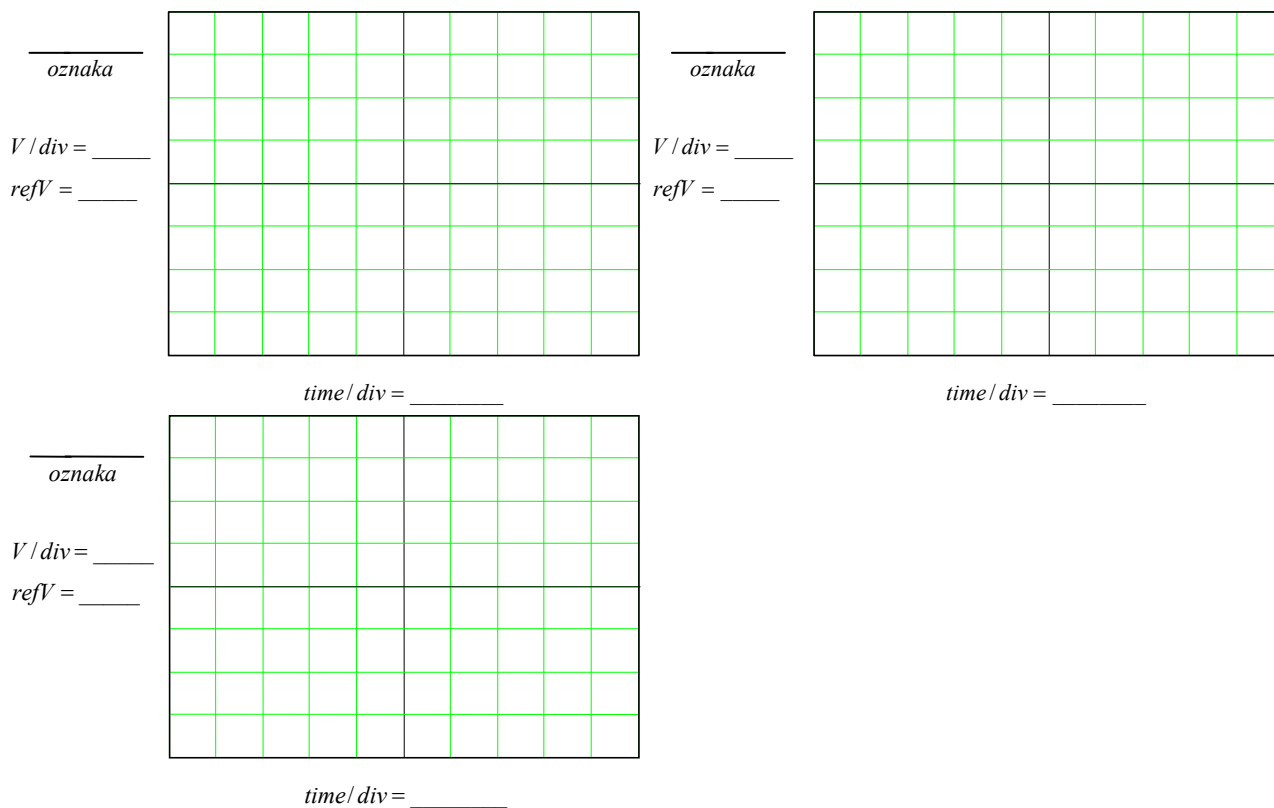
Merenje se obavlja pomoću kola prikazanog na slici 3.3. Pre merenja je potrebno izvesti vezu, koja definiše zavisnost izlaznog napona od napona na ulazu pojačavača:

$$v_i = -\frac{R_0}{R_1}v_{g1} - \frac{R_0}{R_2}v_{g2}.$$

Slika 3.3. Sabirač.

Postupak pri merenju

1. Na protobordu povezati šemu prema slici 3.3.
2. Na izlaz kola vezati osciloskop.
3. Uključiti izvore za napajanje (V_{CC} i V_{EE}).
4. Na ulaz kola v_{g1} dovesti generator.
5. Uključiti generator.
6. Podesiti generator, tako da na njegovom izlazu generiše prostoperiodični napon amplitude $V_{gm} = 5\text{ V}$ i učestanosti $f = 1\text{ kHz}$.
7. Na ulaz kola v_{g2} dovesti jednosmerni napon od 5 V .
8. Na grafike prikazane na slici 3.3a ucrtati vremenske dijagrame ulaznih i izlaznog napona.

Slika 3.3a. Eksperimentalno određeni vremenski oblici ulaznih i izlaznog napona sabirača.